

יהושע פרק ג'

1) ילקוט שמעוני יהושע רמז יג

וישכם יהושע בבקר, בבקר ולא בלילה, מגיד משנתנה רשות למלאך לחבל אין מבחין בין צדיק לרשע... וכן את מוצא שהיו האבות והנביאים נוהגים בדרך ארץ, שנאמר וישכם אברהם בבקר, וישכם יעקב בבקר, וישכם משה בבקר, וישכם שמואל בבקר, והלא דברים ק"ו אם אבות ונביאים שהלכו לעשות רצונו של מי שאמר והיה העולם נהגו בדרך ארץ, שאר בני אדם עאכ"ו

2) דברים פרק ט

(א) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶתְּהָ עֲבַר הַיּוֹם אֶת הַיַּרְדֵּן לְבֹא לְרִשְׁתָּ גוֹיִם גְּדֹלִים וְעֲצָמִים מִמֶּךָ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת בְּשָׁמַיִם: (ב) עַם גְּדוֹל וְרַם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר אֶתְּהָ יָדְעֵת וְאֶתְּהָ שָׁמַעְתָּ מִי יִתְּצֵב לְפָנֵי בְנֵי עֲנָק: (ג) וַיִּדְעֵת הַיּוֹם כִּי ה' אֱלֹהֵיךָ הוּא הָעֹבֵר לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר אֵלֶּה הוּא לְשִׁמְיֶדֶם וְהוּא יִכְנִיעֶם לְפָנֶיךָ וְהוֹרִשְׁתֶּם וְהִאֲבִדְתֶם מֵהָרַ פְּאֶשֶׁר דָּבָר ה' לָךְ:

3) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה לד

והמצוה הל"ד היא שצונו שישאו הכהנים הארון על כתפיהם כשנרצה לשאת אותו ממקום למקום. והוא אמרו יתעלה (נשא ז) כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו. ואע"פ שזה הצווי בא ללויים בעת ההיא אמנם היה זה למיעוט מספר הכהנים בזמן ההוא כי אהרן הוא הראש, אמנם לדורות חייבין במצוה זו הכהנים והם ישאוהו, כמו שהתבאר בספר יהושע (ג ד ו ח) ובספר שמואל. וכשצוה דוד לשאת הארון בפעם השנית אמר בדברי הימים (א' טו) וישאו בני הלויים את ארון האלקים כאשר צוה משה בדבר ה' בכתפם במוטות עליהם. וכן כשזכר בדברי הימים חלוקת הכהנים לעשרים וארבעה משמרות ואמר אחר זה (שם כד) אלה פקודתם לעבודתם לבא לבית ה' כמשפטם ביד אהרן אביהם כאשר צוהו ה' אלקי ישראל בארו החכמים שהוא רומז להיות עבודת הכהנים לשאת את הארון על הכתף וזה הוא כאשר צוהו ה' אלקי ישראל. ולשון ספרי (נשא) כמשפטם וכו' כאשר צוהו ה' אלקי ישראל היכן צוהו ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו. הנה התבאר שמצוה זו מכלל המצוות:

4) השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ג ד"ה ועוד אמר

ועוד אמר הרב (מ"ע לד) כי התבאר זה בספר יהושע וספר שמואל כי לדורות הכהנים חייבין בזו המצוה והם ישאוהו. ולא מצאתי הביאור הזה. אבל בספר יהושע (ג) אמר ויצו את העם לאמר כראותכם את ארון ברית ה' אלקיכם והכהנים והלויים נושאים אותו ואתם תסעו ממקומכם ותלכו אחריו, והעניין כמו שאמרתי שכל השבט כשר למשא הארון והמשפחה ההיא של בני קהת נפקדו עליה במדבר. ואני תמיה על הרב בזה שהוא דבר מפורש וכבר ביארו החכמים אותו שאמרו בגמרא סוטה (לג ב) כיצד עברו ישראל את הירדן בכל יום ליום נושאים את הארון והיום נשאוהו כהנים. וזה כמו שביארנו כי בנסעם מן המחנה ביום הראשון נשאו אותו גם הלויים כמו שאמר והכהנים והלויים נושאים אותו. ויום עברם את הירדן נשאו הכהנים לבדם, כי כן כתוב (שם) ויאמר יהושע אל הכהנים שאו את ארון הברית, להעשות הנס על ידי הכהנים המקודשים מזרע אהרן.

5) מדרש תנחומא (ורשא) פרשת במדבר סימן ט

למדנו רבינו בתוך כמה אמות אדם יכול להלוך בשבת, כך שנו רבותינו השובת בדרך עושה לו עגולה עד ארבע אמות דברי רבי חנניא בן אנטיגנוס ומטלטל לתוך ארבע אמות בשבת ואומר שביתתי במקומי וזכה לו מקומו אלפים אמה לכל רוח ורוח... והשובת במדינה אפילו היא כאנטוכיא שהיא מדינה גדולה מהלך את כלה ועבורה וחוף מעבורה אלפים אמה לכל רוח... ומנין סמכו חכמים מד"ת שנא' (במדבר לה) ומדותם מחוף לעיר את פאת קדמה אלפים אמה וגו', וכן את מוצא ביהושע כשהלך להחריב את יריחו ויאמר יהושע לישראל עתידין אתם לעמוד שם ולעשות את השבת שם אלא אם תרחיקו מן הארון לא תרחיקו יותר מאלפים אמה לכל רוח, למה שתהיו רשאים לבא להתפלל לפני הארון בשבת, וכן הוא אומר (יהושע ג) אך רחוק יהיה ביניכם וביניו כאלפים אמה במדה אל תקרבו אליו למען אשר תדעו את הדרך אשר תלכו בה כי לא עברתם בדרך מתמול שלשום, וכן את מוצא כשאמר הקב"ה למשה שיעשה לו דגלים א"ל הושה אותם לדגליהם לכל רוח, מנין ממה שקראו בענין שנאמר איש אל דגלו.

5) רש"י יהושע פרק ג פסוק ד

כאלפים אמה - כדי שתהיו יכולין לילך ולהתפלל לפניו בשבת כך מפורש במדרש תנחומא לפי שידע שעתידין להיות צרים לפני יריחו בשבת:

7) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ל עמוד ב

יהושע פרק ג'

בו ביום דרש רבי עקיבא וכו'. במאי קא מיפלגי? מר סבר: תחומין דאורייתא, ומר סבר: דרבנן.

8 רמב"ם הלכות שבת פרק כז הלכה א

היוצא חוץ לתחום המדינה בשבת לוקה שנאמר (שמות ט"ז) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, מקום זה הוא תחום העיר, ולא נתנה תורה שיעור לתחום זה אבל חכמים העתיקו שתחום זה הוא חוץ לשנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל

9 משך חכמה על ויקרא פרק כז פסוק לג (בהפטרת יום ראשון פסח יהושע ג פסוק ה)

התקדשו כי מחר יעשה ה' בקרבכם נפלאות - פירוש התקדשו אל תגשו אל אשה כמו במתן תורה (שמות יט, טו). ונראה משום דארוך הברית היו נושאים כהנים לפני העם עד הירדן ובירדן, וגמירי דכל זמן שארון ושכינה שלא במקומן אסורין בתשמיש המטה (עירובין ס"ג) ולכן צוה אותם לפרוש מן האשה.

10 קהלת רבה (וילנא) פרשה א ד"ה א [יב] אני

(יהושע ג') ויאמר ה' אל יהושע היום הזה אהל גדלך זה היה ראוי להכתב תחלת הספר אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה

11 בראשית רבה (וילנא) פרשה ה

(יהושע ג') ויאמר יהושע אל בני ישראל גשו הנה וגו', ר' הונא אמר זקפן בין שני בדי הארון, אמר רבי אחא ברבי חנינא סמכן בין שני בדין הארון, רבנן אמרין צמצמן בין שני בדי הארון, אמר להן יהושע ממה שהחזיקו שני בדי הארון אתכם, אתם יודעים ששכינתו של הקב"ה ביניכם ה"ד (שם) ויאמר יהושע בזאת תדעון כי א-ל חי בקרבכם

12 אגדת בראשית (בביר) פרק יז ד"ה [א] כה אמר

הבט לברית אעפ"י שאין לישראל מעשים טובים הקב"ה גואלן בזכות המילה. הבט לברית כשהיו ישראל במצרים היו משתחוים לע"ז, שנאמר ואומר אליהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגילולי מצרים אל תטמאו (יחזקאל כ ז), ולא גאלן אלא בזכות מילה, שנאמר וגם אני שמעתי את נאקת וגו' [ואזכור את בריתי] (שמות ו ה), וכתוב וישמע אלקים את נאקתם [ויזכור אלהים את בריתו] (שם ב כד) יצאו ממצרים ובאו לים והיו ממרים, שנאמר וימרו על ים בים סוף וגו' (תהלים קו ז), וביקש הים לחונקן, שנאמר והמים להם חומה (שמות יד כב), שנתמלא עליהם חימה ובקשו לחונקן, כיון שהגיעו המים לבגדיהם תלו בגדיהם מן המים, כיון שראה המים את המילה ברח, שנאמר הים ראה וינס וגו' (תהלים קיד ג), ומה ראה הים מילה וברח, ולא נקרע אלא בזכות מילה, שנאמר לגוזר ים סוף לגזרים (שם קלו יג). באו למדבר ובטלו את המילה ארבעים שנה, שנאמר כי מולים היו כל העם היוצאים וגו' כי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו' ואת בניהם הקים וגו' (יהושע ה ו ז), כל ישראל בטלו את המילה ארבעים שנה, חוץ משבטו של לוי, שהן היו מלים את בניהם, שנאמר ובריתך ינצורו (דברים לג ט), זה ברית מילה, באו ישראל לעבור בירדן והיו ערלים ושבטו של לוי מהולין, והיו סובלין את הארון, ובקשו מי הירדן לחנוק את ישראל, מפני שהיו ערלים, מיד עשה להן הקב"ה נסים, באותה שעה כינס הקב"ה ששים ריבוא בין שני בדי ארון אצל הלויים, כדי שיראו מי הירדן מילה ויברחו, שנאמר הירדן יסב לאחור, אמר להן יהושע הנה ארון הברית אדון כל וגו' (יהושע ג יא)

13 תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לג עמוד ב ולד עמוד א

תנו רבנן: כיצד עברו ישראל את הירדן? בכל יום ארון נוסע אחר שני דגלים והיום נסע תחילה, שנאמר: (יהושע ג) הנה ארון הברית אדון כל הארץ עובר לפניכם; בכל יום ויום לויים נושאים את הארון והיום נשאוהו כהנים, שנאמר: (יהושע ג) והיה כנוח כפות רגלי הכהנים נושאי ארון ה' וגו'. תניא: רבי יוסי אומר, בשלשה מקומות נשאו כהנים את הארון: כשעברו את הירדן, וכשהסיבו את יריחו, וכשהחזירוהו למקומו; וכיון שניטבלו רגלי כהנים במים חזרו המים לאחוריהם, שנאמר: (יהושע ג) וכבוא נושאי הארון עד הירדן וגו' ויעמדו המים היורדים מלמעלה קמו נד אחד, וכמה גובהן של מים? שנים עשר מיל על שנים עשר מיל, כנגד מחנה ישראל, דברי ר' יהודה; אמר לו ר' אלעזר בר' שמעון: לדבריך, אדם קל או מים קלים: הוי אומר: מים קלים, אם כן באין מים ושוטפין אותן! אלא מלמד, שהיו מים נגדשין ועולין כיפין על גבי כיפין יתר משלש מאות מיל, עד שראו אותן כל מלכי מזרח ומערב, שנאמר: (יהושע ה) ויהי כשמוע כל מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ימה וכל מלכי הכנעני אשר על הים את אשר הוביש ה' את מי הירדן מפני בני ישראל עד עברם וימס לבבם ולא היה בהם עוד רוח מפני בני ישראל.